

Fra: Margrete Nilsdatter Skaktavl Keyser[mnk@forskningsradet.no]

Sendt: 09.11.2022 11:48:52

Til: Postmottak LL[postmottak@lokalstyre.no]

Tittel: Aktuelle tema og overordna problemstillinger som bør vurderes i arbeidet med temaplan for klima, miljø og energi

Hei,

Aktuelle tema/ problemstillinger som bør være med i temaplanen:

- Lysforurensning/ energiforbruk – gatelys, skilt, butikker osv på kveld og nattestid i boligområder

Her er den overordnede problemstillingen todelt. Energiforbruket taler for seg selv. Lysforurensningen er en problemstilling som er relativt ny i samfunnsdebatten. Gatelys, fasadelys, skiltlys, butikkvinduer, byggeplasslys osv er med på å hjelpe folk i Longyearbyen med å senke melatonin-nivåer på dagtid i mørketiden slik at vi er noenlunde våkne på jobb. På kvelden og natten vil de derimot hindre produksjonen av melatonin, spesielt ille er de skrape blåhvite gatelysene som ikke er skjermet, som de lyser inn i soverom og stuer. LL bør se helhetlig på denne problemstillingen og bruke de muligheter de har til å hjelpe innbyggerne med å opprettholde en relativt normal døgnrytme selv i mørketiden.

- Miljømål 4.2 Utviklingen i mengden avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten
 - Matsvinn fra butikken – hvor mye av maten som fraktes opp blir kastet og hvor mye hadde vært spiselig om det ble sortert/ om man åpnet emballasjen på frukt og grønt og kun kastet det som var dårlig?
 - Matavfall som ressurs – kompostering av matavfall til plantejord, fellesdrivhus
 - Avfall som ressurs – hvor mye kan egentlig gjenbrukes på øya hvis vi vil?
 - Reduksjon av unødvendig avfall – incitament til reduksjon av engangsartikler
- Energiforbruk
 - enøk
 - incitament/ krav til solceller og solfangere på offentlige bygg
- CO2 utslipp fra offentlige aktører – overgang til elbil/ elsykler som tjenestebiler
- Incitament/ hjelp til etablering av reparasjonstjenester og brukthandel i sentrum (overordnet problemstilling: slike gode tjenester og initiativer skvises ut av sentrum og blir mindre attraktive siden besøk må planlegges i stedet for å "stikke innom" på torget når man først skal på butikken uansett)
- God kommunikasjonsstrategi for gjennomføring – for å få alle innbyggerne med på laget er det avgjørende med god kommunikasjon.

All the best,

Margrete N. S. Keyser

Senior Advisor, [Svalbard Science Forum \(SSF\)](#)

Phone: +47 97 67 14 98

Web: www.svalbardscienceforum.no

The Research Council of Norway, www.rcn.no

Subscribe to our [newsletter!](#)

Like us on [Facebook!](#)

KYSTVERKET

LONGYEARBYEN LOKALSTYRE
Postboks 350
9171 LONGYEARBYEN

Deres ref
2022/952-3-144

Vår ref
2022/5703-2

Arkiv nr

Saksbehandler
Marie Gisetstad Andersen

Dato
11.11.2022

Svar på kunngjøring om oppstart av planarbeid og høring av planprogram - Temaplan for klima, miljø og energi. Longyearbyen - Svalbard

Vi viser til brev av 07.11.2022 vedrørende varsel om oppstart av planarbeid og høring av forslag til planprogram for temaplan for klima, miljø og energi for Longyearbyen, Svalbard.

Formålet med temaplanen er at den skal bidra til å nå overordnede mål om bærekraftig utvikling, kutt i klimagassutslipp, klimatilpasninger, grønn omstilling, redusert energibruk samt overgang til bruk av fornybare energikilder.

Grunnlaget for Kystverkets engasjement i planarbeidet

Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensning. Kystverket tar ansvar for sjøveien og produserer viktige fellesgoder for samfunnet. Det overordnede målet for den nasjonale transportpolitikken er et transportsystem som er sikkert, fremmer verdiskaping og bidrar til omstilling til lavutslippssamfunnet. Videre er det et nasjonalt mål å flytte godstransport fra vei til sjø. Kystverket har fått i oppgave å bidra til å utvikle et helhetlig transportsystem. Kystverket deltar i planmedvirkning og utøver myndighet etter havne- og farvannsloven.

Innspill til planen

Temaplanen for klima-, miljø- og energi er en sektorovergripende plan som vil ha innvirkning på alt planarbeid innenfor Longyearbyen lokalstyre.

Det er ønskelig med innspill og synspunkter til innholdet i planprogrammet, og da først og fremst:

- Aktuelle tema og overordna problemstillinger som bør vurderes i arbeidet med temaplan for klima, miljø og energi.
- Hvordan gjennomføre planmedvirkningen.

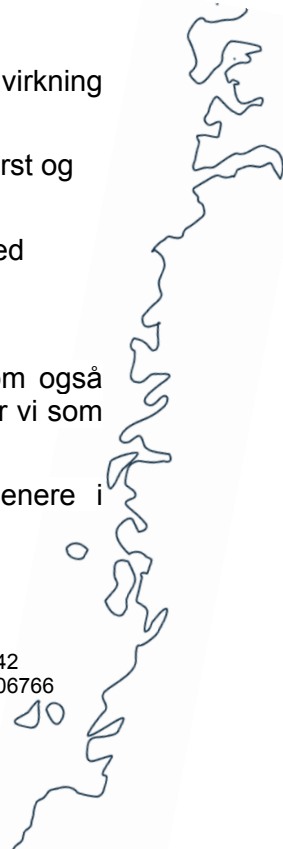
Aktuelle tema og problemstillinger i planprogrammet er viktige tema og tema som også Kystverket er opptatt av. At temaplanen skal ha innvirkning på alt planarbeid, anser vi som en fordel.

Kystverket bidrar gjerne med innspill til mål, strategier og konkrete tiltak senere i planprosessen.

Sentral postadresse: Kystverket, postboks 1502,
6025 ÅLESUND

Telefon: 07847
E-post: post@kystverket.no
Internett: <https://kystverket.no>

Org.Nr.: 874783242
Bankgiro: 7694 05 06766

Kystverket har på nåværende tidspunkt ingen øvrige innspill til planen.

Med hilsen

Jan Morten Hansen
avdelingsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Marie Gisetstad Andersen
seniorrådgiver

Høringssvar til planprogrammet temaplan for klima, miljø og energi

06.12.2022

Ungdomsrådet har 22.11.22 hatt temaplan for klima, miljø og energi oppe til behandling og besluttet å komme med innspill til planprogramarbeidet.

Vi vil starte med å takke for orienteringen om arbeidet med temaplanen på vårt møte 25.10.22 og for muligheten til å påvirke det viktige arbeidet som skal gjøres på klima, miljø og energi i Longyearbyen.

Ungdomsrådet er fornøyd med at barn og unge er nevnt i punkt 6 i planprogrammet, og at ungdomsrådet trekkes frem som interessenter i punkt 6.2. Til spørsmålene i punkt 6.3 ønsker ungdomsrådet å komme med innspill.

For at meningene til flest mulig ungdom skal bli lyttet til foreslår ungdomsrådet at det i arbeidet med temaplanen kan bli arrangert workshop for ungdom om temaplanen for klima, miljø og energi for eksempel på skolen. For å få flest mulig innspill fra de som kanskje ikke deltar aktivt i en slik workshop ønsker vi at det sees på nye måter å ta imot forslag på, for eksempel ved å sette opp en forslagskasse på skolen der elevene kan komme med innspill til selve planen.

Ungdomsrådet har god erfaring med å arbeide i samskapningsmodell, og viser blant annet til tidligere gjennomført workshop om miljøstasjonen nye Føniks. Vi ønsker at prosjektgruppa tar initiativ til en slik workshop med ungdomsrådet når arbeidet er kommet litt lengre i prosessen.

Når det gjelder tema og overordna problemstillinger som bør vurderes i arbeidet viser vi til de muntlige innspill vi gav på ungdomsrådsmøtet 25.10.22. Ungdomsrådet ønsker at Longyearbyen skal bli et mer miljøvennlig samfunn som har større fokus på grønn energi. Vi synes det er viktig at man ser arbeidet med planen i sammenheng med bo- og blilyst, og at det fokuseres på hvordan vi kan bli mer miljøvennlige innbyggere. Tema vi har diskutert i forbindelse med dette arbeidet er søppelhåndtering, resirkulering, satsing på el-energi og hvordan vi kan bli gode miljøvennlige forbilder for andre samfunn.

Lykke til med viktig arbeid!

Tine Westby Thorstad
Leder av Ungdomsrådet

Longyearbyen lokalstyre
Postboks 350
9171 LONGYEARBYEN

Dato: 12.12.2022
Vår ref: 22/05856-2
Deres ref: 2022/952-3- 144

Uttalelse til oppstart av Temaplan for klima, miljø og energi, med høring av planprogram, for Longyearbyen

POST- OG BESØKSADRESSE

Ladebekken 50
7066 Trondheim

TELEFON + 47 73 90 46 00

E-POST post@dirmin.no

WEB www.dirmin.no

GIRO 7694.05.05883

SWIFT DNBANOKK

IBAN NO5376940505883

ORG.NR. NO 974 760 282

SVALBARDKONTOR

TELEFON +47 79 02 12 92

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til ovennevnte sak, datert 7. november 2022.

DMF med Bergmesteren for Svalbard skal bidra til at Svalbards geologiske ressurser forvaltes og utnyttes best mulig til nytte for samfunnet, herunder bevaring av geologisk undersøkelsesmateriale og data. Undersøkelsesarbeider og uttak av mineralske ressurser skal gjennomføres i henhold til Bergverksordningen for Svalbard.

Om planen

Planen være det styrende dokumentet for Longyearbyen lokalstyre sitt arbeid innen klima, miljø og energi, og skal bidra til at Longyearbyen oppnår mål om bærekraftig utvikling, herunder kutt i klimagassutslipp, klimatilpasninger, grønn omstilling, redusert energiforbruk og overgang til bruk av fornybare energikilder.

Uttalelse

Det er vedtatt å avvikle bruken av kull som primærkilde til lokalprodusert kraft i Longyearbyen. Kull har historisk vært utgangspunktet for lokal industri og opprettholdelse av et moderne samfunn på Svalbard. Det er viktig at så lenge kull anses som nødvendig for forsyningen av elektrisk kraft til Longyearbyen må det lokalt være forutsigbare rammevilkår for tilgangen på ressurser nødvendig for å drive kraftproduksjonen. Det må også legges planer for overgangen fra kraftproduksjon fra kull til alternativ kraftproduksjon. Lokalstyret bør vurdere om og eventuelt hvilke tiltak i planen som vil være relevant for endringen i Longyearbyens energiforsyningssystem.

Uttak av mineralske ressurser er energikrevende i produksjon og ved transport av ressursene. Innenfor Longyearbyens arealplan drives det uttak av kull i gruvene og av byggeråstoffer i flere masseuttak. Uttak og transport av de ulike ressurstypene kan være relevant å adressere under flere av hovedformålene i planprogrammet. Lokalstyret bør vurdere om det finnes relevante tiltak, for reduksjon av utslipp og energiforbruk, som kan inkluderes i handlingsplanen tilpasset uttak og transport som følger av mineralvirksomhet. Utformingen av tiltak for mineralvirksomhet bør gjøres i dialog med tiltakshavere som driver uttak av mineralske ressurser.

Vennlig hilsen

Arne Langeland
Fung. avdelingsdirektør

Lars Libach
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.
Saksbehandler: Lars Libach

Mottakere:

Longyearbyen lokalstyre

Postboks 350

9171 LONGYEARBYEN

Fra: Grøtte, Torbjørn[torbjorn.grotte@lokalstyre.no]
Sendt: 12.12.2022 18:21:50
Til: Bugge, Hans Jørgen[Hans.Jorgen.Bugge@avinor.no]
Kopi: Kommisrud, Ragnhild[Ragnhild.Kommisrud@avinor.no]; Ringnes, Hege[Hege.Ringnes@avinor.no]; Jensen, Kathrine[kathrine.jensen@lokalstyre.no];
Tittel: SV: Longyearbyen lokalstyre - Oppstart av arbeid med temaplan for klima, miljø og energi

Hei Hans Jørgen,

Forespørselen gjelder en plan om Klima, energi og miljø. Altså ikke Energiplan Longyearbyen.

Egentlig skulle den første vært ferdig først, og så skulle energiplanen hengt seg på anbefalinger innenfor energiområdet. Slik ble ikke rekkefølgen av ulike grunner. Jeg setter Kathrine som har det ansvaret på kopi, så er hun informert.

Ellers vil jeg takke for ditt bidrag til energiplanen. Vi orienterer lokalstyret politisk om den i morgen, og vil jobbe videre med departementene for å lande en energiløsning neste år.

Hilsen Torbjørn

Fra: Bugge, Hans Jørgen <Hans.Jorgen.Bugge@avinor.no>
Sendt: mandag 12. desember 2022 14:22
Til: Grøtte, Torbjørn <torbjorn.grotte@lokalstyre.no>
Kopi: Kommisrud, Ragnhild <Ragnhild.Kommisrud@avinor.no>; Ringnes, Hege <Hege.Ringnes@avinor.no>
Emne: VS: Longyearbyen lokalstyre - Oppstart av arbeid med temaplan for klima, miljø og energi

Hei Torbjørn

Jeg har følgende tilbakemelding fra fagmiljøet i Avinor når det gjelder synspunkter til innhold i temaplan (og spesielt kap 6.3)

Mvh
Hans Jørgen

Avinor takker for muligheten til å gi innspill i arbeidet med Longyearbyen lokalstyres temaplan for klima, miljø og energi.

- Vi ser at det skal være en egen rapport (plan) som omhandler energi. Kunne knytningen til denne planen tydeliggjøres noe bedre i temaplan for klima, miljø og energi?*
- Avinor er svært positive til at det lages en temaplan for klima, miljø og energi. Vi ser at det er beskrevet at det skal være informasjons -og medvirkningsmøter med næringsliv, og håper at dette er tenkt som regelmessige workshops etc underveis i prosessen. Svalbard lufthavn ønsker et fortsatt godt samarbeid med Longyearbyen lokalstyre og å være en bidragsyter i prosessen.*

Fra: Bugge, Hans Jørgen <Hans.Jorgen.Bugge@avinor.no>

Sendt: fredag 18. november 2022 17:32

Til: Ringnes, Hege <Hege.Ringnes@avinor.no>

Emne: Longyearbyen lokalstyre - Oppstart av arbeid med temaplan for klima, miljø og energi

Hei Hege

Vi har fått denne henvendelsen fra Lokalstyre, se vedlagt brev og dokument.

Det de ønsker innspill på er beskrevet i kap 6.3:

Vi ønsker innspill og synspunkter til innholdet i planprogrammet - da først og fremst:

- *På aktuelle tema og overordna problemstillinger som bør vurderes i arbeidet med temaplan for klima, miljø og energi.*
- *Til hvordan vi ønsker å gjennomføre medvirkning underveis i planarbeidet*

Først senere i planprosessen og når forslag til temaplan er på høring ønsker vi innspill til mål, strategier og konkrete tiltak.

Kan du, evnt noen andre i BKI, bistå med å lage en tilbakemelding til LL?

God helg,
Hans Jørgen

Longyearbyen lokalstyre
pb 350
9171 Longyearbyen
postmottak@lokalstyre.no

Svalbard Social Science Initiative
Org. nr. 825 027 092
info@svalbardsocialscience.com

12 December 2022

Innspill til varslet planarbeid og forslag til planprogram: Temaplan for klima, miljø og energi – Longyearbyen

Input to announced plan process and proposal for planning program: Theme plan for climate, environment and energy – Longyearbyen

We want to thank Longyearbyen lokalstyre for inviting the Svalbard Social Science Initiative (SSSI) to contribute to this process. We greatly appreciate to be given the opportunity to comment. In the following we list input that we consider important at this stage of the process, ranging from general to more specific remarks.

The need for a public and participatory process: We acknowledge and appreciate that the plan program includes public participation in the development of the plan. We want to emphasize the importance of public participation in this process, and that this participation should be as inclusive and low-threshold as possible. Public participation requires a broad communication about the plan and the process. The information must be communicated broadly, also in English (and preferably additional languages, such as Thai and Tagalog), in order to ensure engagement and participation from the public. It should be possible to provide input in other languages than Norwegian, most importantly English. Large town-hall meetings may be suited for spreading information about the plan, but are only limited in their usefulness for real public participation. Face-to-face workshops, the possibility to provide input anonymously and on various channels and in several languages, can be useful for collecting input from the broader public.

Remarks on the overall theme and scope of the program plan: It has caught our attention that the UNs sustainability goals 'Life on land' and 'Life under water' have been omitted from the scope, though you add that these are relevant (2.3.1.). We believe the plan would be

strengthened by including these two themes as goals in their own right, also because they are especially urgent for the Polar regions in general, and for Longyearbyen's nature-based tourism and research sectors in particular. These two themes also provide a possibility for LL to set an example and inspire mainland Norway in setting ambitious goals to protect life on land and under water, accepting that these may set restrictions on human activity.

The plan program also chooses to exclude 'natural environment, cultural environment and pollution' because this is understood to be the domain of Sysselmesteren (4.1.1.). However, we believe that to include these areas of focus would provide a more holistic understanding to address climate, environment, and energy strategies for Longyearbyen, and represents an opportunity to acquire a new knowledge base also in these areas. Also, for practical processes, it could cause difficulties to separate 'natural environment, cultural environment and pollution' from the plan. For example, when making a climate calculation (4.2.1.), these are essential factors.

Remarks on language use in relation to the climate crisis: We wish to draw attention to how important our choices of words are when thinking about, addressing, and giving official public messages when speaking of the climate crisis. Therefore, we suggest changing the sentence: "draw use of the potential benefits of climate change" (4.1.2.).

The knowledge base for the plan should include input from the social sciences and humanities: The SSSI furthermore wants to stress that the knowledge base the plan will build on should include social science and humanities research. There is a substantial and growing amount of research being conducted within the social sciences and humanities on Svalbard and Longyearbyen, and insights from these various research projects should be considered in the development of the plan. Researchers from these disciplines are trained observers of the Longyearbyen society, have empirically based insights into people's lifeworlds and opinions, and are skilled in comparing and critiquing societal structures and processes that are often taken for granted. The social science and humanities research on Svalbard can contribute with empirical knowledge on topics such as the social structure of Longyearbyen; societal transitions; the societal impacts on energy transitions; safety and preparedness; climate change impacts, adaptations, and perceptions; Svalbard politics, citizenship, and international relations; children and youth who represent Longyearbyen's future community; etc. The Svalbard Social Science Initiative has an overview over this ongoing research and existing results, and we will be happy to share these and/or provide specific input on specific topics.

Remarks regarding energy transitions and related risks:

- There already exists a ROS analysis for Svalbard and Longyearbyen (SvalbardROS 2022-2026, issued by the Sysselmester). The risks identified in the ROS must be addressed in the program to mitigate or adapt specific threats to the transition. Longyearbyen is mentioned several times in the ROS, and the LL is vital in ensuring that the transition towards carbon neutrality is done safely and with a risk-based approach to every step.
- Such a transition will entail that Longyearbyen fire department will need training, possible new equipment and procedures to deal with the specific hazards related to new

machinery, waste and possible infrastructure. Fire can be dangerous, especially when waste is accumulated, which can be a potential health and environmental threat. Lithium batteries burn at a very high temperature, making it technically challenging to extinguish. A large hydrogen or ammonia storage near the city's centre might also pose a unique challenge (evacuating up to one kilometre might be a massive endeavour for the city requiring planning, human resources and equipment).

- When conducting the transition (to meet environmental goals), you also need to address the potential increase in your vulnerability. For Longyearbyen, this means they will need to include emergency plans that address power outages or cuts in central heating due to these vulnerabilities being realised. At the moment, a few power outages affect the town to a minor degree, but this could change. Renewable energy forms can produce more extensive and have more significant power outages that impact individual citizens, companies and the LL itself.
- Energy transitions to more advanced forms of energy, such as wind, hydrogen and solar, are vulnerable to Cyber-attacks as they rely on IT systems to ensure that they run efficiently. A cyber-attack on the energy infrastructure in Longyearbyen will be a major event not only for the citizens in the town but for all Arctic communities thinking about making such a transition in the future. The plan is very ambitious (possible to most ambitious energy transition in the Arctic) with carbon neutrality in 2030.
- Such projects will require implementing unproven systems and technologies in the Arctic context (on a large scale). Hence also subjected to uncertainty as to their reliability and experience in making a recovery when they break down. The go-to strategy at the moment is an evacuation in case of a large power outage in Longyearbyen. It might be a good idea to adjust the plan to include business continuity management and planning.
- We would like to see the plan include what areas are under the jurisdiction of LL and what falls under other actors in Longyearbyen. The question of 'sector responsibility' (sektoransvar) needs to be addressed so that no element of the plan 'falls between two chairs'. Usually, such sector responsibility will include all the jobs that the Longyearbyen LL would typically carry out daily. We know that Longyearbyen is somewhat different from other municipalities in Norway, but understanding and explicitly addressing the sector's responsibility regarding energy transitions is important, as breakdowns will affect everyone in the town.
- In calculating the climate accounting for Longyearbyen, the plan might benefit from consideration of how the transition from coal mining and coal energy generation compares with the emissions of tourism, education, and research. In the decision to move away from coal mining and coal energy, Longyearbyen and Svalbard may be meeting some emissions targets, but these figures need to be seen in connection with the emissions of alternative economic and energy bases to ensure there is a real decrease and not simply a transfer of emissions. Furthermore, there will be a need to consider the energy security dimensions of energy alternatives involving import of fuel pellets or diesel while renewable energy alternatives are developed. Svalbard's remoteness renders its energy system more vulnerable and local fuel sources may need to remain a part of the energy mix.

We hope that you will consider these remarks. Feel free to contact us at info@svalbardsocialscience.com if you have any questions. We will happily provide more detailed and specific input to the plan at a later stage of the planning process.

Sincerely,

The Svalbard Social Science Initiative

**SYSSEMESTEREN
PÅ SVALBARD**

Longyearbyen lokalstyre
Postboks 350
9171 LONGYEARBYEN

Vår dato:
12.12.2022

Vår ref: (bes oppgitt ved svar)
22/04366-2

Deres dato:
07.11.2022

Deres ref:
2022/952-3-144

Høringsuttalelse til oppstart av planarbeid og planprogram - temaplan for klima, miljø og energi

Det vises til oversendelsen datert 07.11.2022 med varsel om oppstart av planarbeid og høring av planprogrammet til temaplan for klima, miljø og energi 2024-2036. Høringsfristen er 12.12.2022.

Bakgrunn

Longyearbyen lokalstyre skal utarbeide en temaplan som skal bidra til å nå overordnede mål om bærekraftig utvikling, kutt i klimagassutslipp, klimatilpasninger, grønn omstilling, redusert energiforbruk og overgang til bruk av fornybare energikilder. Det skal settes mål og planlegges tiltak slik at målene kan nås.

Planprogrammet beskriver formål med planarbeidet, hvilke tema Longyearbyen lokalstyret vil legge vekt på, planprosessen med frister og hvordan lokalsamfunnet kan medvirke.

Syssemesterens høringsuttalelse til oppstart og planprogram

Det er positivt at Longyearbyen lokalstyre har satt i gang arbeidet med temaplanen for klima, miljø og energi. Syssemesteren har følgende kommentarer til varselet:

4.1.1 Miljø

Det er riktig at Syssemesteren er utøvende miljøvernmyndighet etter svalbardmiljøloven. Syssemesteren understreker at det er en del Longyearbyen lokalstyre kan gjøre i tillegg til nevnt arbeid med avfallsreduksjon og sirkulærøkonomi. Det kan være for eksempel avfallshåndtering lokalt (plastsekker fra hyttedøene på deponi), utslipp av avløpsvann, krav gjennom planarbeid som sikrer mer forsvarlig lagring av farlige produkter, forsøpling i byen, og avfall fra byggenæringen. Vår vurdering er at Longyearbyen lokalstyre har et større utviklingspotensial enn det som forespeiles i planprogrammet.

I andre avsnitt burde det stå noe om Longyearbyen lokalstyrets rolle som lokal miljømyndighet (avfall, forurensning og planmyndighet).

4.1.2 Klimatilpasninger

Selv om kap. 4.4.1 sier at kulturmiljø ikke skal vektlegges i arbeidet med temaplanen, ønsker Sysselmesteren å påpeke at ved arbeidet med klimatilpasning er det viktig å inkludere kulturmiljø.

For informasjon om energieffektivisering og klimavennlig arealbruk og arealplanlegging vises det til Riksantikvaren sin temaside om reduksjon av klimautslipp: [Riksantikvaren.no/klima-og-kulturminner/tilpasning-til-endra-klimate/](https://riksantikvaren.no/klima-og-kulturminner/tilpasning-til-endra-klimate/).

4.5 Tiltak og virkemidler

Longyearbyen lokalstyre ønsker å være et forbilde for innbyggere og næringsliv i arbeidet med å få ned utslippene. Selv om kap. 4.4.1 sier at kulturmiljø ikke skal vektlegges i arbeidet med temaplanen, har lokalstyre gjennom sine roller som lokal samfunnsutvikler og eier av bygg og anlegg store muligheter for å nå sine overordnede mål ved å ta vare på eldre bygningsmasse. Bevaring av bygninger fremfor riving bidrar både til kutt i klimagassutslipp, bærekraftig utvikling og sikrer at viktige kulturmiljøverdier tas vare på.

Som nevnt over, for informasjon om energieffektivisering og klimavennlig arealbruk og arealplanlegging vises det til Riksantikvaren sin temaside om reduksjon av klimautslipp: [Riksantikvaren.no/klima-og-kulturminner/hvordan-reducere-klimategassutslipp/](https://riksantikvaren.no/klima-og-kulturminner/hvordan-reducere-klimategassutslipp/).

6.1. Medvirkning

For å oppnå ønsket deltagelse fra barn og unge, oppfordrer Sysselmesteren også til å aktivisere barn og unge.

Med hilsen

Kristin Heggelund
miljøvernsjef

Mari Berntsen
rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskreven signatur

Longyearbyen lokalstyre

postmottak@lokalstyre.no

Deres ref.:
2022/352

Vår ref.:
2022/302

Saksbehandler

Dato
12.12.2022

Svar på høring 2022/952 Temaplan for klima miljø og energi - oppstart av planarbeid og høring av planprogram

Vi viser til høringsbrev fra Longyearbyen lokalstyre datert 7.11.2022 med ønske om innspill på planprogrammet for temaplan for klima, miljø og energi for Longyearbyen.

Norsk Polarinstitut er kunnskapsleverandør og rådgiver for forvaltningen når det gjelder polare miljøspørsmål. I henhold til instituttets instruks skal vi blant annet bidra til å ivareta miljømålene for Svalbard. Norsk Polarinstitut er også en sentral aktør med ansvar for miljøovervåking, topografisk kartlegging og forvaltningsrettet forskning i polarområdene, inkludert Svalbard.

Kommentarer

Norsk Polarinstitut ønsker arbeidet med en temaplan for klima, miljø og energi for Longyearbyen velkommen og har innspill til noen av punktene i planprogrammet: 2.3 Føringsene for arbeidet, 4.1 Hovedtema og 4.2 Fakta- og kunnskapsgrunnlag for temaplanen.

2.3 Føringsene for arbeidet

Nasjonale klima- og miljømål er nevnt som føringer for arbeidet. Norsk Polarinstitut har ansvaret for oppfølging av Miljømål 6.3: *Negativ menneskelig påvirkning og risiko for påvirkning på miljøet i polarområdene skal reduseres*. Dette miljømålet gjelder alle våre polare områder. De fleste indikatorene som er utviklet for å evaluere graden av måloppnåelse for dette målet har en vid geografisk utbredelse. Disse indikatorene har naturligvis relevans for klimaet i Longyearbyen. Men vi vil spesielt nevne miljøindikator 6.3.2 *Permafrostreduksjon i utvalgte lokaliteter på Svalbard*, som viser bakketemperaturer i permafrost på Janssonhaugen i Adventdalen. Dette er data som er spesielt relevant for kunnskapsammenstillingen for klimautvikling i Longyearbyen.

Det er mulig at det også bør vurderes å inkludere miljømål 6.1 *Omfanget av villmarkspregede områder på Svalbard skal holdes ved lag, og naturmangfoldet bevares tilnærmet upåvirket av lokal aktivitet*. Dette fordi flere av FN's bærekraftsmål som dere nevner har relevans for miljømål 6.1.

4.1 Hovedtema

Under 4.1.1 Miljø nevnes det at «Det er Sysselmesteren som har den utøvende miljømyndighet på Svalbard. LL sin temaplan for klima, miljø og energi vil derfor ikke vektlegge naturmiljø, kulturmiljø og forurensing som en del av planarbeidet. Men dette er viktige temaer som LL uansett vil ta hensyn til og tiltakene vi kommer frem til vil også kunne ha positive effekter for både natur- og kulturmiljø.»

Norsk Polarinstitut vil fremheve at mens noen klimatiltak kan ha positiv effekt for naturmiljø, ser vi også eksempler på det motsatte, altså at klimatiltak har negativ effekt for naturmiljøet. Det er derfor viktig å vurdere tiltak nøye med henblikk på mulig negativ påvirkning. I denne sammenheng vil vi vise til arbeidet med kunnskapsgrunnlaget for nedre Adventdalen som er i prosess,

<https://www.sysselmesteren.no/contentassets/f295b017b7d34a7fa8c28256dbdaeac9/kunnskapsgrunlaget-for-nedre-adventdalen-np2022.pdf>

4.2 Fakta- og kunnskapsgrunnlag

Under fakta- og kunnskapsgrunnlaget er rapporten Climate in Svalbard 2100 og Klimaprofil nevnt. Dette er gode arbeider som gir oppdatert kunnskap om tilstanden til klimaet i Longyearbyen, inkludert framskrivinger. Norsk Polarinstittutt gjør oppmerksom på andre relevante kilder til kunnskap:

MOSJ (Miljøovervåking Svalbard og Jan Mayen) er et miljøovervåkingssystem og er en del av den statlige miljøovervåkingen i Norge. En viktig funksjon er å gi et grunnlag for å vurdere om de politiske målene som er satt for miljøutviklingen i nordområdene nås. Under temaet «Klima» finnes flere indikatorer som er relevante for arbeidet med temaplanen, blant annet temperaturutvikling i Longyearbyen og varigheten av snødekke. En full oversikt over relevante indikatorer finnes på <https://mosj.no/indikator/klima/>.

Klimaøkologisk Observasjonssystem for Arktisk Tundra (COAT) er et overvåkingsprogram som skal gi sikker dokumentasjon og tidlig varslings om effekter av klimaendringene på biomangfold, naturressurser og økosystemprosesser i norsk Arktis, som grunnlag for forvaltningstiltak og tilpasninger. Mye av COAT sin overvåking på Svalbard er konsentrert omkring Longyearbyen og det er blant annet satt opp et nettverk av værstasjoner som kan gi relevant tilleggsinformasjon til kunnskapssammenstillingen, se <https://www.coat.no/Svalbard>. Kunnskapen fra overvåkingsprogrammet er dessuten benyttet til å vurdere tilstanden til arktiske tundraøkosystemer i Norge, inklusiv høyarktisk tundra på Svalbard i rapporten Norwegian Arctic Tundra: a Panel-based Assessment of Ecosystem Condition av Ønvik Pedersen m.fl. 2021, som også kan inneholde relevant informasjon for arbeidet med temaplanen.

Konklusjon

Norsk Polarinstittutt er positiv til at Longyearbyen skal få en egen temaplan for klima, miljø og energi og støtter formålet med planarbeidet og de skisserte rammer og premisser for den videre prosessen. Norsk Polarinstittutt har gitt hørings svar for å gjøre oppmerksom på annen relevant kunnskap for arbeidet. Longyearbyen Lokalstyre er velkommen til å ta kontakt med avklarende spørsmål i arbeidet frem mot ferdig temaplan.

Vennlig hilsen

Kristin Storvik
seksjonsleder

Louise Kiel Jensen
seniorrådgiver

Referanse:

Pedersen ÅØ, Jepsen JU, Paulsen IMG, Fuglei E, Mosbacher JB, Ravolainen V, Yoccoz NG, Øseth E, Böhner H, Bråthen KA, Ehrich D, Henden J-A, Isaksen K, Jakobsson S, Madsen J, Soininen E, Stien A, Tombre I, Tveraa T, Tveito OE, Vindstad OPL, Ims RA. 2021. Norwegian Arctic Tundra: a Panel-based Assessment of Ecosystem Condition. Report Series 153. Norwegian Polar Institute, Tromsø

Temaplan for klima, miljø og energi - Innspill til planprogram

1 Innledning

Vi viser til kunngjøring på lokalstyre.no hvor det bes om innspill og synspunkter til innholdet i forslag til planprogram for temaplan for klima, miljø og energi. Visit Svalbard er glad vi blir involvert i en tidlig fase av prosessen, og vi vil gjerne benytte muligheten til å gi våre innspill og forslag til planen.

Visit Svalbard er en medlems- og bransjeorganisasjon som representerer 84 medlemsbedrifter, vi er en aktør som bidrar til utvikling av lokalsamfunnet og reisemålet, samtidig som vi er en jobbskaper. Dette er utgangspunktet for innspillene vi gir. For oss er lokalsamfunnsutvikling og reisemålsutvikling to sider av samme sak, og vi ønsker at planer som er under utvikling ses i sammenheng og forsterker hverandre.

Longyearbyen lokalstyre har sendt på høring et interessant planprogram til en viktig temaplan. Disposisjonen er oversiktlig, og våre tilbakemeldinger er strukturert under samme oppbygning som selve planprogrammet. Våre innspill er skrevet inn under de aktuelle punktene, eller der vi mener de passer best inn. Dersom vi ikke har kommentarer til et kapittel, fjerner vi også punktet – og det er forklaringen på hvorfor det kan se ut som det mangler noen punkter.

Våre innspill baserer seg på [Masterplan Destinasjon Svalbard mot 2030](#). Vi henviser også til Innovasjon Norges [Standard for bærekraftige reisemål](#) med tilhørende [cruisekriterier](#). Et utvalg av relevant informasjon fra nevnte dokumenter er vedlagt.

I forslag til planprogram står det i punkt 6.3 at Longyearbyen lokalstyre ønsker innspill og synspunkter på aktuelle tema og overordna problemstillinger, og hvordan gjennomføre medvirkning.

I vårt innspill legger vi vekt på plandokumenter og kunnskapsgrunnlag som vi mener er relevant for utvikling av temaplan om klima, miljø og energi. Vi plasserer reiselivsnæringa og turisme i kontekst av temaplanen og som vi mener kan bidra til å redusere klimaavtrykket – for lokalsamfunnet og Longyearbyen som et bærekraftig reisemål.

Vi håper vi svarer ut punktene Longyearbyen lokalstyre ønsker innspill på. I tillegg ønsker vi allerede nå å legge frem noen innspill til tiltak – på tross av at det er først senere i planprosessen og når forslag til temaplan er på høring, at det ønskes innspill til mål, strategier og konkrete tiltak.

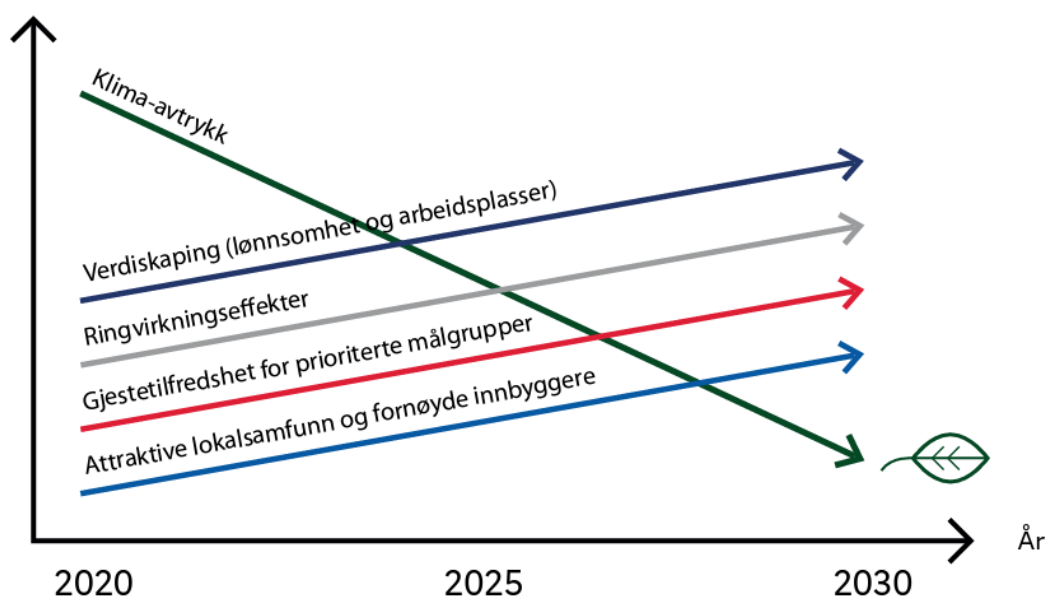
2 Bakgrunn

2.2 Formål

Visit Svalbard understreker at bærekraftig utvikling av reiselivet på Svalbard er viktig. Vi viser til modell fra Masterplanen der vår visjon er at Svalbard skal være det ledende høyarktiske reisemålet og bli en inspirasjonskilde til bærekraftig reisemålsutvikling og destinasjonsledelse. Gjennom fokus på rett volum, av rette gjester, på rett sted til rett tid, skal vi prioritere de markedene og segmentene som til enhver tid bidrar med høyest lokal verdiskapning og minst fotavtrykk. Vi ønsker oss derfor en plan for klima, miljø og energi som korresponderer og vil bidra til at strategien i masterplanen oppfylles.

Som overordnet føring for reisemålsutvikling ønsker vi også å vise til den [Nasjonale reiselivsstrategien](#). Strategien peker ut mål og retning. Verdiskapning, ringvirkningseffekter og gjestetilfredshet skal øke. Utviklingen skal samtidig bidra til attraktive lokalsamfunn med fornøyde innbyggere og klimaavtrykket skal reduseres. Utviklingen skal være basert på FNs bærekraftsmål og regjeringens mål om det grønne skiftet. Modellen under oppsummerer at «alt» annet foruten klimaavtrykket skal øke!

2.3 Føringer for arbeidet

2.3.3 Andre føringer for arbeidet

Som den største næringen på Svalbard, vil det være viktig for en helhetlig bærekraftig utvikling at vi har et bærekraftig reiseliv. Vi mener at de [10 prinsippene for et bærekraftig reiseliv](#) legger føringer for arbeidet. Så langt vi kjenner til, er det ingen andre som har en slik gjennomgående systematikk når det gjelder bærekraftig utvikling innen en bransje eller næring.

Et bærekraftig reiseliv – 10 prinsipper som bygger på UNWTOs definisjon

(1) Prinsippene bygger på UNWTO sin definisjon av et bærekraftig reiseliv - "Making Tourism More Sustainable. A guide for policy makers". UNWTO/UNEP, 2005. EU benytter også definisjonen som utgangspunkt for sin handlingsplan for et bærekraftig, europeisk reiseliv, jfr. rapporten "Action for More Sustainable European Tourism" - februar 2007.

2.4 Samordning mot andre planer

Det er svært viktig at temaplanen for klima, miljø og energi er samordnet mot målene som er satt for reiselivet nasjonalt i henhold til Den nasjonale reiselivsstrategien, lokalt i henhold til masterplan Destinasjon Svalbard mot 2030 og i henhold til Standard for bærekraftige reisemål. Vi ønsker derfor at planene og dokumentene vi har nevnt her både skal konsulteres og inngå i kunnskapsgrunnlaget til temaplan for klima, miljø og energi. Videre i innspillet vårt understreker vi hvilke temaer som vi mener er særlig relevant for temaplanen for klima, miljø og energi.

3 Longyearbyen lokalstyre sin rolle

Longyearbyen lokalstyre har også en rolle som vertskap for både fastboende og tilreisende, og er derfor en viktig del av destinasjonsledelsen. Longyearbyen lokalstyre som vertskap er et viktig prinsipp og forutsetning for bærekraftig utvikling av lokalsamfunn og reisemål.

En destinasjonsledelse defineres av Innovasjon Norge som «samarbeid om å lede utviklingen på et reisemål. En god destinasjonsledelse utøves i et forpliktende og langsiktig samarbeid mellom næringsaktørene, de lokale interessentene og kommunen». Denne definisjonen klarlegger innholdet i destinasjonsledelse på en dekkende måte, og vi legger dette til grunn når det gjelder våre forventinger til en destinasjonsledelse.

Longyearbyen havn som eies av Longyearbyen lokalstyre bruker ressurser på å koordinere trafikk og aktiviteter i Longyearbyen havn. I tillegg driver Longyearbyen lokalstyre informasjon og kommunikasjon rettet mot både fastboende og tilreisende, og er jf. beskrivelsen over en viktig del av destinasjonsledelsen på reisemålet.

Særlig ved utøvelse av disse rollene har Longyearbyen lokalstyre særskilt mulighet til påvirke klimatiltak. Denne muligheten bør omtales i temaplanen.

4 Sentrale tema for planarbeidet

4.1 Hovedtemaer

Under punkt 4.1 gjøres det rede for miljø (4.1.1) og klimatilpasninger (4.1.2). Vi mener det er hensiktsmessig med et kapittel som tar for seg hvert av hovedtemaene klima, miljø, energi og klimatilpasninger.

Vårt forslag er i tillegg å inkludere mer informasjon om bærekraftig reiseliv. Enten som et eget kapittel, eller som et underavsnitt på hvert av hovedtemaene, der det kunne vært relatert til reiselivsnæringen og hvordan de ulike temaene kan påvirke vår næring.

Longyearbyen lokalstyre skriver at andre viktige miljøtemaer planarbeidet vil se nærmere på er bl.a. bærekraftig reiseliv og grønn mobilitet, og det mener vi er viktige tema å omtale i temaplanen.

4.1.1 Miljø

Fra vedlegg 2 ønsker vi å fremheve noen kriterier som vi mener passer inn under miljø og som bør inkluderes i temaplanen:

C2-1: *Destinasjonsledelsen skal ha en oversikt over natur- og naturområder som er viktige for reiselivet og en plan for ivaretagelse gjennom ansvarlig formidling og bruk*

C2-2: *Destinasjonsledelsen skal bidra i arbeidet med besøksflyt og besøksforvaltning i natur- og kulturområder på eller tilknyttet reisemålet*

C4: Samtlige kriterier under temaet «Rent miljø og ressurseffektivitet»

K-C3: *Destinasjonsledelsen skal, i samarbeid med Havnevesen og andre relevante aktører, aktivt kartlegge miljøutfordringer knyttet til cruiseanløp*

Hvert kriterium har indikatorer som skal svares opp, og disse kan finnes i vedlegg 2.

4.1.2 Klimatilpasninger

Som i avsnittet over, har vi også her plukket ut noen kriterier vi ønsker å fremheve, som kan passe under teamet klima og klimatilpasninger:

C3-1: *Destinasjonsledelsen har mål om å redusere både stedlige klimagassutslipp og utslipp knyttet til gjesters transport til, fra og på reisemålet*

C3-2: *Destinasjonsledelsen har identifisert risiko og tiltak knyttet til reiselivets tilpasning til et endret klima*

Hvert kriterium har indikatorer som skal svares opp, og disse kan finnes i vedlegg 2.

4.2 Fakta- og kunnskapsgrunnlag

Visit Svalbard har mye innsikt om reiselivet på Svalbard. Vi er opptatt av å dele denne kunnskapen med alle som er interessert. Mandag 5. desember deltok vi i et arbeidsmøte med Longyearbyen lokalstyre der vi delte kunnskap om bærekraftig reiseliv og hva som er reiselivets utfordringer, muligheter og virkemidler. En oppsummering av et utvalg sentrale punkter følger under.

Reiselivets utfordringer:

Vi får energi fra kull, må importere alt av forbruksvarer og alle besøkende ankommer med fly eller cruise. Fler og fler områder som reiselivet benytter seg av blir vernet. Vern av naturverdier er bra, men vi argumenterer for at et vern må avstemmes mot bærekraftig bruk av naturverdier, og vern må være basert på kunnskap, samt at «vern gjennom bruk» må være et viktig prinsipp i forvaltningen.

Det er viktig at det naturbaserte reiselivet på Svalbard har et stort og variert område å operere i, slik at det ikke blir for stor belastning enkelte steder. I tillegg er fleksibel tilgang og bruk av områder viktig i et sikkerhetsperspektiv for det ansvarlige reiselivet på Svalbard, da værforhold, skredfare, sjøis og bresprekker etc. kan påvirke rutevalget på organiserte turer.

I tillegg står lokalsamfunnet også ovenfor en stor transformasjonsfase og omstilling – der vi går fra kull og gruvesamfunn til fornybar energi og et utstillingsvindu for grønn energi. Dette er utvikling som også byr reiselivet på utfordringer – og muligheter.

Reiselivets muligheter:

Våre medlemsbedrifter er svært opptatt av grønne og bærekraftige løsninger og mange går foran som gode eksempler for lokalsamfunnet. Det investeres i fornybar energi, elektriske kjøretøy og sirkulærøkonomiske løsninger. Reiselivsbedriftenes bærekraftstrategi er godt

forankret i næringa, men kan bli bedre forankret i lokalsamfunnet og hos Longyearbyen lokalstyre.

Reiselivets virkemidler:

Visit Svalbard ønsker å være tettere på Longyearbyen lokalstyre med å dele og spre info, innsikter og jobbe sammen om fellesprosjekt. Vi ønsker bla. å holde orientering for lokalstyret minimum årlig.

Andre virkemidler vi har er målinger av resultater av tiltakene i handlingsplaner, for stadig forbedring av bærekrafttilstanden. Her skal vi bl.a. etablere et cruisenettverk for koordinering og spredning av trafikk, samt gjennomføre en tålegrenseanalyse.

Visit Svalbard har som nevnt allerede en rekke måleverktøy i bruk som kan være nyttige i denne sammenhengen. Selv om dette er en klima-, miljø- og energiplan er vi nødt til å se på verdiskapning i reiselivet i sammenheng med andre tiltak. Vi viser igjen til modellen fra nasjonal reiselivsstrategi under punkt 2.2. Klimaavtrykket til reiselivet skal ned, men samtidig ønsker vi vekst i verdiskapning, ringvirkningseffekt, gjestetilfredshet og fornøyde innbyggere.

Et utvalg av måleverktøyene vi har per nå er:

- Gjestetilfredshet
- Innbyggertilfredshet
- Overnattingsstatistikk
- Gjennomsnittlig oppholdstid for gjester
- Beleggsprosent på rom/seng
- Ringvirkninger av reiselivet
- Økonomisk verdiskapning i reiselivsbedriftene, for konvensjonelle cruise og for ekspedisjonscruise
- Bedriftskartlegging, økning i antall aktører etc.
- Aktivitetssalg på www.visitsvalbard.com

4.2.1 Klimaregnskap for Longyearbyen

Vi ser viktigheten av å få på plass et klimaregnskap for Svalbard. Klimaregnskapet må se på Longyearbyen i helhet, men også kunne skille på ulike næringer og sammenlikne med andre kommuner. I reiselivets regnskap er det i tillegg viktig å kunne skille på ulike kundesegmenter i forhold til utslipp og forbruk slik at vi kan finne den perfekte sammensetningen av gjester på reisemålet.

Vi viser til aktuelle kalkulatorer som er åpent tilgjengelig, som for eksempel:

- <https://business.visitnorway.com/no/nyheter/2020/ny-utslippskalkulator-estimerer-turisters-co2-utslipp/>
- <https://business.visitnorway.com/no/utslippskalkulator/>
- <https://www.icao.int/environmental-protection/CarbonOffset/Pages/default.aspx>.
- <https://www.framtiden.no/gronne-tips/reise-og-transport/klimagassutslippet-fra-ulike-reisemater.html>

Longyearbyen lokalstyres initiativ for utvikling av et klimaregnskap er et viktig bidrag til temaplanen, og vi er glade for at et slikt regnskap kommer på plass. Dette ser vi som en god

start på å få utvidet kunnskapsgrunnlaget på dette feltet. **Et klimasmart verktøy: forbruks- og utslippskalkulator**

Visit Svalbard ønsker å planlegge for en fremtid i reiselivsnæringa som er mer motstandsdyktig og bærekraftig - og som baserer seg på kunnskap og fakta. Derfor ønsker vi å utvikle en forbruks- og utslippskalkulator. Hovedformålet med forbruks- og utslippskalkulatoren er å gi estimater på mengden av transport-relaterte direkte CO2-utslipp, koblet til ulike marked som reiser til og rundt Svalbard. Det er viktig å forstå forskjellene i CO2-utslipp mellom ulike turistmarkeder og type transportmiddel som fly og båt.

Erfaring gjennom to års omstilling viser at vi har behov for et verktøy som fanger problemstillingene ovenfor, som kan brukes strategisk og gi oss konkret kunnskap for beslutninger når det gjelder utvikling av reisemålet. Materialet vi har jobbet med og resultater vi har fremskaffet viser tydelig at et slikt verktøy vil være til god hjelp. Vi har mye materiale på plass, men det må bearbeides og settes opp slik at det kan anvendes. Det vil være en stor fordel om data, fakta og innsikter som eksisterer, settes sammen og presenteres populært, i en applikasjon. En slik operasjonalisering vil være et godt verktøy for reiselivsnæringa når vi jobber med scenarier og konsepter. I tillegg vil et slikt verktøy være godt egna til å kobles sammen med andre redskaper reiselivsnæringa har i verktøykassa og som brukes for utvikling av bærekraftig lokalsamfunn og reisemål.

4.3 Fastsette mål og strategier

Visit Svalbard foreslår at temaplanen setter samme målsetting som masterplanen, bl.a. med å være en inspirasjonskilde når det gjelder bærekraftig utvikling. Videre implementere egnede verktøy og systemer for besøksforvaltning slik at alle kan jobbe mer effektivt og kunnskapsbasert for å sikre den gode balansen på reisemålet. Cruiserelatert virksomhet skal i tillegg underlegges de samme bærekraftkriteriene og prinsippene som den landbaserte turismen. Høy lokal verdiskaping og lavt karbonutslipp skal være førende for hvilke skip reisemålet prioriterer.

Merket for bærekraftig reisemål

[Merket for Bærekraftig reisemål](#) er et verktøy for reisemål som ønsker å jobbe langsiktig og fokusert med bærekraft i reiselivet. Som en hjelp i dette arbeidet har Innovasjon Norge utviklet verktøyet "Bærekraftig reisemål". Deltakere fra reiselivsnæring og destinasjoner, sertifiseringsordninger, forvaltning og kommuner har deltatt i utvikling og etablering av merkeordningen i norsk reiseliv. Merkeordningen er både en sertifisering og en strukturert arbeidsprosess frem mot godkjenning.

En langsiktig satsing på bærekraftig utvikling av reisemålet, hvor prestasjoner heves over tid, er en betingelse for å beholde og synliggjøre merket.

Prosessens eies og drives av lokalt eller regionalt reisemåls- eller destinasjonsselskap, og et nært samarbeid med kommunen er en kritisk suksessfaktor. Reisemålet med sitt destinasjonsselskap gir den geografiske avgrensningen i arbeidet, og både næring, lokalsamfunn og kommune involveres i prosessen. Prosessen frem til første godkjenning tar ca. 2 år og deretter må reisemålet oppdatere tall og dokumentasjon og innhente godkjenning hvert 3. år.

Det vil være svært hensiktsmessig både for oss og for dere at LL bidrar inn som en ressurs i arbeidet med bærekraftig reisemål. Dette vil skape nærkontakt og gi viktig innsikt til LL. Her kan dere lese mer om [kommunens rolle og oppgaver](#) ifm. Merkeordningen.

4.4 Handlingsprogram

Visit Svalbard støtter et Handlingsprogram med en tydelig ansvarsfordeling for oppfølging av klima- og energiplanene. Vi er enige i at for å sikre at mål og tiltak fra handlingsprogrammet blir inkludert i andre planer og forankret økonomisk, må det tas sikte på å starte med klimabudsjettering parallelt med planarbeidet. På den måten sikrer man at klimabudsjett og klimatiltak blir en integrert del av LL sin samlede virksomhetsstyring, blant annet gjennom et eget kapittel i det årlige budsjett- og økonomiplandokumentet.

4.5 Tiltak og virkemidler

Utdypende tiltak og virkemidler vil komme senere i prosessen med utvikling av temaplanen. Vi viser for øvrig til to vedlegg.

Vedlegg 1: Utvalgte mål og strategi fra Masterplan Destinasjon Svalbard mot 2030, fordelt på 3 innsatsområder; 1. Næringspolitikk og rammevilkår, 2. Bærekraftig utvikling og verdiskapning, 3. Destinasjonsledelse og kommunikasjon.

Vedlegg 2: Utvalgte kriterier og indikatorer fra Standard for bærekraftige reisemål, fordelt på ulike emner.

4.6 Utredninger

På vegne av reiselivsnæringa trenger Visit Svalbard flere verktøy for å måle utviklingen i henhold til masterplan. Dette arbeides det med kontinuerlig, og bedre måleverktøy er også et mål i masterplanen.

Under merkeordningen for «Bærekraftig reisemål» kreves det følgende måleverktøy:

- Andel inngrepsfri natur på reisemålet ved siste tilgjengelige måling (INON, Norges miljømål 1.1) (C2-1.3)
- CO2-utslipp fra gjesters transport til og fra reisemålet ved siste tilgjengelige måling (C3-1.3)
- Risikoanalyse for gjester på reisemålet med tiltaksplan for å minimere identifisert risiko er utarbeidet og relevante tiltak er kommunisert til reiselivsbedrifter og til gjester (D8-2.1)
- Oversikt over gjestefordeling pr marked og deres estimerte forbruk på reisemålet (E10-1.2)
- Gjennomsnittlig EPI-score på samtlige cruiseanløp forrige kalenderår (K-C3.2)
- Verdiskapning cruiseanløp (K-E1.1)

I tillegg skal det gjøres en tålegrenseanalyse på destinasjonen, med spesielt fokus på cruiseturisme. Denne skal kunne hjelpe oss å svare opp følgende:

K-C1: *Destinasjonsledelsen inklusiv Havnevesen skal gjennom en involverende prosess på reisemålet finne et omforent nivå på antall cruiseanløp og cruisegjester gjennom året*

1. *Er det satt en grense for maksimalt antall cruiseankomster (pax og skip) fordelt på dager gjennom sesong og år*
2. *Er denne grensen identifisert gjennom vurdering av kapasitet på vei- og transportmidler, toalettfasiliteter, attraksjoner, antall landbaserte turister og lokalbefolkningens behov*
3. *Antall gjennomførte incentiver eller tiltak som bidrar til å fordele anløp i tid og sesong*

Se for øvrig punkt 4.2.1 om forbruks- og utslippskalkulator.

5 Organisering av planarbeidet og fremdrift

5.1 Organisering

Visit Svalbard ønsker å bidra med all den kunnskapen vi har. Vi ser for oss at vi kan delta i faggruppe(-r) for å gi innspill på hvordan ulike tiltak vil påvirke reiselivsnæringen i Longyearbyen. Vi mener det også kan være hensiktsmessig å opprette en egen faggruppe for bærekraftig reiseliv, og at vi kan invitere inn våre medlemsbedrifter på workshops for å gi innhold til planen.

6 Opplegg for medvirkning

Det er svært viktig for oss at næringsliv blir inkludert i prosessen, og spesielt reiselivsnæringen. Vi tilbyr oss å benytte oss av de møtepunktene vi allerede har etablert, som for eksempel vårmøte (i mai) og høstmøte (i november), for å informere og oppfordre til medvirkning fra våre medlemsbedrifter. Dette kommer i tillegg til forslagene våre i punkt 5.1 om organisering.

6.1 Metoder for medvirkning

Det er viktig at dere holder informasjonen oppdatert på nettsidene deres. Et tips er å se på syssemesteren.no og hvordan de holder publikum oppdatert om diverse verneplansaker. Visit Svalbard foreslår at det i tillegg lages en plan for kommunikasjon av tiltak, aktiviteter og resultater som relateres til temaplanen.

6.3 Hva ønsker vi innspill på?

Vi har med dette gitt dere innspill på tema, overordna problemstillinger og medvirkning. Senere i planprosessen byr vi gjerne på mer konkrete innspill til mål, strategier og tiltak.

Avslutning

Innspillet er gitt av administrasjonen i Visit Svalbard. Når planprogrammet sendes på høring, vil vi involvere styret i Svalbard Reiselivsråd.

Vi ønsker Longyearbyen lokalstyre lykke til med den spennende og viktige temaplanen for klima miljø og utvikling, og vi gjenar vårt ønske om å bidra konstruktivt og være en ressurs for Longyearbyen lokalstyre i dette arbeidet.

Med vennlig hilsen
Visit Svalbard AS

Ronny Brunvoll
Daglig leder

Sara Borchgrevink Madsen
Bærekraftskoordinator

Vedlegg 1

Utvalgte mål og strategi fra Masterplan Destinasjon Svalbard mot 2030:

INNSATSOMRÅDE 1: NÆRINGSPOLITIKK OG RAMMEVILKÅR

Mål:

3. Rammevilkårene for en bærekraftig utvikling av den lokale reiselivsnæringa skal være styrket og oppfattes som forutsigbare av aktørene.
4. Som næring skal vi lære av kriser og være forberedt på framtidige utfordringer.

Strategi:

- Vi skal være aktive i næringspolitikken både lokalt og nasjonalt, bli gode på dialog, og sørge for demokratisk påvirkning både før og under relevante hørings-, plan og andre myndighetsprosesser.
- Vi skal styrke den næringspolitiske innsatsen for å oppnå en mer åpen dialog og en bedre informasjonsflyt. Det skal vi klare gjennom å etablere velfungerende kontaktpunkter med myndighetene både sentralt og lokalt og sikre møteplasser og partnerskap med bred involvering og koordinering av ressurser.

INNSATSOMRÅDE 2: BÆREKRAFTIG UTVIKLING OG VERDISKAPING

Markedsorienterte mål:

2. Longyearbyen skal etablere en besøksforvaltning som bidrar til en balansert kommersiell bruk av reisemålet gjennom året og en bærekraftig utvikling over tid. Det skal utvikles verktøy og målesystemer som løfter dagens presisjonsnivå og styringsevne betydelig.
3. Cruiserelatert virksomhet skal underlegges de samme bærekraftkriteriene og prinsippene som den landbaserte turismen. Høy lokal verdiskaping og lavt karbonutslipp skal være førende for hvilke skip reisemålet prioriterer. Det skal skilles mellom konvensjonelle cruise og ekspedisjonscruise i måling av verdiskaping, utslipp og bærekraft.

Samfunnsorienterte mål:

5. Reiselivet på Svalbard skal bidra til trygge, helårlege arbeidsplasser og skape bolyst i et attraktivt lokalsamfunn, samtidig som reiselivets negative fotavtrykk i lokalsamfunnet skal minimeres. Reiselivet skal også bidra aktivt til å redusere utslippene på reiser til og fra Svalbard. (ref Nasjonal Reiselivsstrategi).
6. Reiselivet på Svalbard skal oppleves som en viktig og verdsatt bidragsyter til lokalsamfunnet og være en aktiv og attraktiv samarbeidspartner for andre næringer. Reiselivsnæringa skal videre være – og oppfattes som – en naturlig del av løsningen for å realisere FNs bærekraftsmål og miljømålene på Svalbard.
7. Reiselivet skal bidra aktivt til at Longyearbyen blir et utstillingsvindu for et grønt skifte gjennom bl.a. lokal satsing på innovasjon, smarte og energieffektive løsninger.

Samfunnsorientert strategi:

- Bærekraft og grønne løsninger skal være en gjennomgående rettesnor i forretningsmodeller, samfunnsarbeidet, markedsarbeidet, vertskapsarbeidet og alt annet reiselivsaktører på Svalbard gjør. Reiselivsnæringa skal jobbe kontinuerlig med forbedringer og la bærekraftmålene gjennomsyre alt vi gjør. Reiselivsaktørene på Svalbard skal bli særlig gode på å optimalisere de ressursene de til enhver tid har (ressursoptimalisering).
- Longyearbyen skal være merket som «bærekraftig reisemål» og til enhver tid jobbe for å forbedre tilstanden. Vi skal jobbe for å merke Longyearbyen og måle videre utvikling hvert tredje år ihht standarden for merket bærekraftig reisemål. Svalbard skal også bærekraftmerkes som cruisedestinasjon.
- Reiselivet på Svalbard skal bidra aktivt til en god mix mellom offentlig og privat næringsvirksomhet og til målet om å gjøre Longyearbyen til et mer bærekraftig lokalsamfunn. Det skal føres dialog med alle næringer lokalt og det skal bygges relasjoner på tvers av sektorer og bransjer.
- Destinasjonsledelsen på Svalbard skal implementere egnede verktøy og systemer for besøksforvaltning slik at alle kan jobbe mer effektivt og kunnskapsbasert for å sikre den gode balansen på reisemålet. En klimakalkulator vil være en viktig ressurs og et relevant verktøy i forbindelse med reisemåls- og lokalsamfunnsutviklinga, både for å kunne prioritere riktige gjester og type virksomhet og for å måle og overvåke utviklingen.

INNSATSOMRÅDE 3: DESTINASJONSLEDELSE OG KOMMUNIKASJON

Mål – destinasjonsledelse:

1. Det skal etableres en framtidsrettet og mer helhetlig destinasjonsledelse på reisemålet. Målet for en slik modell er å sikre et bredere og mer forpliktende samspill og en bedre dialog mellom alle lokale interessenter, både offentlige og private. Visit Svalbard skal være en sentral aktør i en helhetlig destinasjonsledelse og jobbe tett med Longyearbyen lokalstyre for å utvikle et bærekraftig reisemål. De skal ta en aktiv rolle i lokalsamfunnsutvikling og planarbeid, og sørge for at Masterplan og lokalsamfunnsplanen legges til grunn for destinasjonsarbeidet.

Mål – kommunikasjon:

6. Kommunikasjonen mot de besøkende skal bidra til økt kunnskap om bærekraftig reiseliv og en bærekraftig holdning og adferd på reisemålet.

Strategi:

- Det skal utvikles og etableres en modell for en helhetlig destinasjonsledelse på reisemålet der alle lokale interessenter inviteres til aktiv deltakelse og engasjement.
- Reiselivet på Svalbard skal samarbeide med relevante forsknings- og utviklingsmiljøer for å heve kompetansen, styrke kunnskapstilfanget og utvikle bedre systemer og innsikt.
- Reiselivet på Svalbard skal vise verden at vi er engasjert og forplikter oss til å utvikle et bærekraftig reisemål. Det skal vi gjøre gjennom å fortelle om bærekraftarbeidet vårt og ved å formidle kunnskap om klima og bærekraft i Arktis til våre gjester og resten av verden. Åpenhet og transparens skal være førende for bærekraftkommunikasjonen.

Vedlegg 2

Utvalgte kriterier og indikatorer fra Standard for bærekraftige reisemål:

A - Destinasjonsledelse			
A1-1	Reisemålet har en bredt sammensatt destinasjonsledelse med ansvar for en koordinert tilnærming til arbeid med et bærekraftig reiseliv	1.	Har reisemålet en destinasjonsledelse med ansvar for å koordinere arbeid med reiseliv, herunder reiselivets samfunnsøkonomiske, kulturelle, klima- og miljømessige forhold. Destinasjonsledelsen er bredt sammensatt med deltakelse fra privat-, offentlig- og frivillig sektor og lokalsamfunn
		2.	Har kommunen(e) fattet et vedtak i kommunestyret om å være en aktiv bidragsyter for å oppnå merket Bærekraftig reisemål
B - Strategisk grunnlag			
B1-1	Reisemålet har en flerårig strategi fulgt av konkrete handlingsplaner som er offentlig tilgjengelig, utviklet i en involverende prosess og som er basert på et mål om økt bærekraft og god besøksstyring	1.	Har destinasjonsledelsen en langsiktig strategi for reisemålet, basert på en kartlegging av reiselivets ressursgrunnlag, og som inkluderer samfunnsøkonomiske, kulturelle, klima- og miljømessige muligheter og utfordringer, og som bidrar til god besøksstyring. Strategien må være offentlig tilgjengelig
		2.	Er strategien utviklet gjennom en inkluderende og åpen prosess, inkluderer hele reisemålet, er vedtatt av destinasjonsledelsen og minimum oppdatert hvert 3. år
		3.	Er strategien fulgt opp med en årlig oppdatert handlingsplan som inkluderer bærekraftig reiselivsutvikling og med tiltak som sikrer fremdrift mot målene i strategien
B1-2	Destinasjonsledelsen har et system for å følge reiselivets utvikling på samfunnsøkonomiske, kulturelle og miljømessige tema. Tiltak og resultat måles regelmessig, evalueres og rapporteres offentlig	1.	Er det en plan for årlig rapportering og orientering om status på strategi og handlingsplan til reiselivsnæring, kommunestyret og eventuelt andre relevante aktører på reisemålet
C - Bevaring av natur, kultur og miljø			
NATURMANGFOLD			
C2-1	Destinasjonsledelsen skal ha en oversikt over natur- og naturområder som er viktige for reiselivet og en plan for ivaretagelse gjennom ansvarlig formidling og bruk	1.	Destinasjonsledelsen har definert hva som er natur og naturområder, naturtyper og landskapsområder med natur og kulturarv samt naturfenomen som nordlys, midnattssol, nattemørke etc av særskilt interesse for reiselivet
		2.	Finnes plan(er) og/eller strategi (-er) med tiltak, utviklet i en åpen prosess og med grunneierinvolvering, for utvikling, merking, tilrettelegging og formidling av natur og naturområder av særskilt interesse for reiselivet slik at uønsket belastning fra besøkende kan unngås
		3.	Andel inngrepsfri natur på reisemålet ved siste tilgjengelige måling (INON, Norges miljømål 1.1)
C2-2	Destinasjonsledelsen skal bidra i arbeidet med besøksflyt og besøksforvaltning i natur- og kulturområder på eller tilknyttet reisemålet	2.	Er det utarbeidet helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyser for kartlegging av sårbar natur som må ivaretas i områder hvor det er mye besøk (utbyggings- og utfartsområder som utsiktspunkt, hytteområder, veier og stier)
		3.	Er det utarbeidet besøksstrategi(er) for verdensarv, nasjonalpark(er), verneområde(r) og/eller andre besøksmål og attraksjoner der destinasjonsledelsen har bidratt aktivt inn i arbeidet
KLIMAUTSLIPP OG -TILPASNING			
C3-1	Destinasjonsledelsen har mål om å redusere både stedlige klimagassutslipp og utslipp knyttet til gjesters transport til, fra og på reisemålet	1.	Har kommunen(e) en klimaplan med mål, tiltak og virkemidler for reduksjon i klimagasser innenfor kommunen(es) grenser
		2.	Har destinasjonsledelsen satt konkrete, langsiktige mål om reduksjon av utslipp knyttet til gjesters transport til, fra og på reisemålet og økt bruk av ikke-motorisert ferdsel
		3.	CO2-utslipp fra gjesters transport til og fra reisemålet ved siste tilgjengelige måling
		4.	Antall tiltak iverksatt av destinasjonsledelsen som reduserer klimagassutslipp knyttet til gjesters transport til/fra og på reisemålet siste 3 år
		5.	Antall iverksatte tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp fra medlemsbedriftene siste 3 år

C3-2	Destinasjonsledelsen har identifisert risiko og tiltak knyttet til reiselivets tilpasning til et endret klima	1.	Er lokale utfordringer og muligheter knyttet til klimaendringer identifisert
		2.	Har kommunen(e) en strategi for klimatilpasning som inkluderer friluftslivs- og utfartsområder og/eller reiselivsanlegg
		3.	Er klimaendringer, med tilhørende risiko og hensyn relatert til reiseliv, formidlet til reiselivsbedrifter og til gjester
RENT MILJØ OG RESSURSEFFektivITET			
C4-1	Destinasjonsledelsen informerer, støtter og oppfordrer næringsaktører til tiltak for økt bærekraft og miljøsertifiseringer	2.	Reisemålets kommuneadministrasjon (er) er miljøsertifisert
		5.	Antall iverksatte tiltak siste 3 år for å øke antall sertifiserte bedrifter
C4-2	Destinasjonsledelsen oppfordrer til redusert energiforbruk i reiselivet, energieffektivisering og økt andel fornybar energi	1.	Antall tiltak iverksatt av destinasjonsledelsen for energisparing, effektivisering og økt andel fornybar energi siste 3 år
		3.	Antall iverksatte tiltak for minimering av lys- og støyforurensing på reisemålet siste 3 år
C4-3	Destinasjonsledelsen oppfordrer til redusert energiforbruk i reiselivet, energieffektivisering og økt andel fornybar energi	1.	Måles renhetsgrad i drikkevann årlig og rapporteres offentlig ihht drikkevannsforskriften
C4-4	Destinasjonsledelsen skal sikre en forsvarlig avfallshåndtering for besøkende på reisemålet	1.	Finnes en konkret plan for avfallshåndtering med relevant kildesortering på reisemålet og som omhandler områder med mange besøkende (områder med fritidsbebyggelse, turområder etc)
		3.	Har destinasjonsledelsen vurdert behovet for toaletter og avfallsreturpunkt med tilstrekkelig tømmefrekvens på naturlige samlingspunkter i utfartsområder og i sentrumsområder med høyt besøkstrykk som dekket
C4-5	Destinasjonsledelsen har et system for å oppmuntre bedrifter til å unngå, redusere, gjenbruke og resirkulere avfall	1.	Andel av overnattings- og serveringsbedrifter (medlemsbedrifter) som har gjennomført tiltak for reduksjon av matavfall siste 3 år
		2.	Andel av medlemsbedrifter som har gjennomført tiltak for reduksjon av plast siste 3 år
C4-6	Destinasjonsledelsen skal stille miljø- og klimakrav i innkjøp og anskaffelser	1.	Har destinasjonsledelsen en strategi for innkjøp og anskaffelser som vektlegger klima, miljø og kortreiste varer og tjenester
D - Styrking av sosiale verdier			
LOKAL BESØKSSTYRING			
D5-1	Destinasjonsledelsen skal i en involverende prosess planlegge og innarbeide tiltak for god besøksstyring slik at samhandling mellom reiselivsnæring, lokalsamfunn og gjester fremmes	1.	Har destinasjonsledelsen avdekket områder på reisemålet hvor lokalsamfunnet er negativt påvirket av høyt besøksvolum
		4.	Har destinasjonsledelsen iverksatt tiltak for god besøksstyring med mål om å forebygge og bøte på besøkendes eventuelle uheldige belastning på lokalsamfunn
JOBBKVALITET FOR REISELIVSANSATTE			
D7-2	Destinasjonsledelsen skal ta initiativ til å heve kompetanse på områder som er viktig for en ansvarlig utvikling av reiselivet	1.	Antall kompetansehevende tiltak iverksatt av destinasjonsledelsen siste 3 år og som inkluderer klimavennlig og bærekraftig utvikling av reiselivet
E - Økonomisk levedyktighet			
ØKONOMISK LEVEDYKTIGE OG KONKURRANSEDYKTIGE REISEMÅL			
E9-2	Destinasjonsledelsen skal overvåke økonomisk verdiskaping og ringvirkninger av reiselivet	1.	Økonomisk verdiskaping fra reiselivet på reisemålet siste kalenderår
		2.	Økonomiske ringvirkninger av reiselivet (direkte og indirekte konsum) er kartlagt og kommunisert til viktige interessentgrupper på reisemålet
		3.	Kvalitative ringvirkninger av reiselivet (infrastruktur og servicetilbud) er kartlagt og kommunisert til viktige interessentgrupper på reisemålet
E9-3	Destinasjonsledelsen skal jobbe for en balansert utvikling av ankomster gjennom året som grunnlag for bred lokal sysselsetting og verdiskaping	1.	Andel gjestedøgn i lavsesong i forhold til gjestedøgn i høysesong (GINI-koeffisient)
		2.	Gjennomsnittlig oppholdstid norske besøkende på reisemålet/i reiselivsregionen
		3.	Gjennomsnittlig oppholdstid utenlandske besøkende på reisemålet/i reiselivsregionen
		4.	Har destinasjonsledelsen iverksatt tiltak siste 3 år for videreutvikling av eksisterende og/eller utvikling av nye og innovative opplevelser og produkter som bidrar til sesongutvidelse/ sesongtilpassing, økt oppholdstid og lokal verdiskaping og som er i samsvar med strategi og handlingsplan

K - Cruisetillegg		
K-B1	Det skal eksistere en flerårig reisemålsstrategi (ikke eldre enn 36 mnd.), utviklet gjennom en åpen prosess, for en samlet utvikling av cruise- og landbasert turisme (Ref. std. A2.1)	1. Er sentrale reiselivsbedrifter fra cruise- og landbasert turisme, Havnevesen, kommunen(e) og lokalsamfunn løpende involvert i planlegging, gjennomføring og overvåking av planen
		2. Er planen og resultatene av den offentlig kommunisert
K-B2	Destinasjonsledelsen skal arbeide for økt antall miljøsertifiseringer på destinasjonen (Ref. std. C4-1)	1. Lokalt havnevesen er miljøsertifisert
K-C1	Destinasjonsledelsen inklusiv Havnevesen skal gjennom en involverende prosess på reisemålet finne et omforent nivå på antall cruiseanløp og cruisegjester gjennom året	1. Er det satt en grense for maksimalt antall cruiseankomster (pax og skip) fordelt på dager gjennom sesong og år
		2. Er denne grensen identifisert gjennom vurdering av kapasitet på vei- og transportmidler, toalettfasiliteter, attraksjoner, antall landbaserte turister og lokalbefolkningens behov
		3. Antall gjennomførte incentiver eller tiltak som bidrar til å fordele anløp i tid og sesong
K-C2	Destinasjonsledelsen skal sikre nødvendig infrastruktur for å minimere belastning fra store grupper.	1. Har destinasjonen en plan (ikke eldre enn 36 mnd) for skilting fra anløpsområdet for cruise til relevante attraksjoner og bussoppstillingsplass(er)
		2. Er antall oppstillingsplasser for buss og bil i anløpsområdet for cruisegjester tilpasset behovet i høysesong
		3. Er toalettfasiliteter i anløpsområdet for cruisegjester tilpasset og lokalisert ift. behovet i høysesong
		4. Er sykler eller andre miljøvennlige transportalternativ tilgjengelig for cruisegjester i anløpsområdet
K-C3	Destinasjonsledelsen skal, i samarbeid med Havnevesen og andre relevante aktører, aktivt kartlegge miljøutfordringer knyttet til cruiseanløp	1. Har Havnevesenet innført Environmental Port Index (EPI)
		2. Gjennomsnittlig EPI score samtlige anløp forrige kalenderår
		3. Er månedlig statistikk over utslipp til luft og sjø fra anløpende cruiseskip tilgjengelig
		4. Andel cruiseanløp hvor skipet på gjeldende seiling i hovedsak benytter fornybart drivstoff som fremdriftsmiddel
		5. Andel cruiseanløp hvor skipet benytter scrubbertechnologi
K-E1	Destinasjonsledelsen skal i størst mulig grad fremme lokal verdiskaping	1. Hvor stor økonomisk verdiskaping genererer cruiseanløpene lokalt
		2. Andel cruisepassasjerer på organiserte utflukter/aktiviteter
		3. Gjennomsnittlig liggetid høysesong
		4. Gjennomsnittlig liggetid lavsesong
		5. Andel cruiseanløp i lavsesong